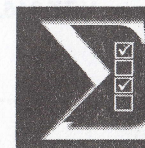

Київський національний
університет

імені Тараса Шевченка

Факультет соціології

Соціологія та сучасні соціальні трансформації

Матеріали

***V Міжнародної конференції студентів та молодих
науковців***

(30 листопада 2012 року, Київ)

Київ – Логос – 2013

Учасники конференції
молоді науковці з України, Польщі, Росії, Азербайджану

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету соціології
(протокол №9 від 17 квітня 2013р.)

Наукове видання.
Соціологія та сучасні соціальні трансформації
Матеріали
V Міжнародної конференції молодих науковців
(30 листопада 2012 року.)

Соціологія та соціальні трансформації: Матеріали V Міжнародної конференції студентів та молодих науковців. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка 30 листопада 2012 року. / Під ред. д.соц.н., проф. В.І.Судакова. – К.: Логос, 2013. – 148 с.
ISBN 978-966-171-696-3.

У збірнику зібрані доповіді студентів-учасників V Міжнародної конференції студентів та молодих науковців «Соціологія і сучасні соціальні трансформації» (м. Київ, 30 листопада 2012 року.).

Для наукових працівників, аспірантів, викладачів і студентів, які навчаються за спеціальністю «Соціологія», а також усіх, хто цікавиться питаннями сучасної соціологічної науки.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ.....	7
Сльнікова Марія.....	7
ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНА ДІЯ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	7
Недзельський Антон.....	9
КОНЦЕПТ "РУТИНІЗАЦІЇ" В СОЦІОЛОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ ПРАКТИК.....	9
Кліменкова Анастасія.....	13
КУЛЬТУРНІ КОДИ ЯК ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ.....	13
Кот Агнешка Єва.....	17
УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	17
Артеменко Світлана.....	21
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА В УЯВЛЕННЯХ Н.СМЕЛЗЕРА.....	21
Бобкин Артём.....	23
ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИЩЕННОСТИ ПЕРСОНАЛА КАК ОСНОВНОЙ МЕТОД УВЕЛИЧЕНИЯ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТИ В РЕЗУЛЬТАТАХ ТРУДА.....	23
Стенко Максим.....	27
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЦІННОСТЕЙ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ.....	27
Ільчук Юлія.....	30
МАРКЕРИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	30
Кенуль Ф. Гилал.....	33
ТЕНДЕНЦИИ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ И ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	33
МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	37
Басюк Олена.....	37
ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО ПРИ ОПИТУВАННІ ЧЕРЕЗ WEB.....	37
Городецка Софія.....	40
ГРОМАДЯНСЬКИЙ ДІАЛОГ ЯК МЕХАНІЗМ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	40

Дейнека Артемій.....	43	Опанасенко Ганна	90
КОНСТИТУТИВНА РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ЧАСУ У ФЕНОМЕНОЛОГІЧНІЙ СОЦІОЛОГІЇ АЛЬФРЕДА ШЮЦА.....	43	ПОНЯТТЯ ГЛОБАЛЬНОГО МІСТА В СУЧАСНІЙ СОЦІОЛОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ.....	90
Дерев'яно Владислава.....	45	Петрик Ганна.....	94
ПІЗНАВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОНЦЕПТУ АГЕНТНОСТІ В ДОСЛІДЖЕННІ ГЕНДЕРНИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	45	МЕТОДИ АНАЛІЗУ ВІЗУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ	94
Жуленьова Оксана.....	47	Погонець Анастасія	96
ІНВАРІАНТНІСТЬ ДАНИХ КРОС-НАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ.....	47	НОВІ МЕДІА У СТРУКТУРІ СУЧАСНИХ ЗМІ.....	96
Захода Вікторія.....	53	Рзасва Нателла.....	100
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТСТВА ДО СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ УМОВ ВНЗ УКРАЇНИ	53	ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ В ТВОРЧОСТІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА	100
Казанжи Анна.....	55	Ричка Катерина.....	106
ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПІДХОДУ «MIX-MODE» АБО КОМБІНОВАНИХ МЕТОДІВ ОПИТУВАННЯ У КІЛЬКІСНОМУ СОЦІОЛОГІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ	55	ОСВІТА В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	106
Колесніченко Олександр.....	61	Сатарова Ірина	109
ТРУДОВИЙ КОНФЛІКТ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	61	ОСОБЛИВОСТІ ДЕКЛАРУВАННЯ ЛІБЕРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В ПРОГРАМАХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ-ПЕРЕМОЖЦІВ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ У 2012 РОЦІ	109
Колосова Василина	63	Сисолятіна Алла	114
ВІЧ-ІНФЕКЦІЯ ТА СНІД: ШАНСИ ТА РИЗИКИ ДЛЯ РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП.....	63	ОСОБЛИВОСТІ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ДОВІРА» В ТЕОРІЯХ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИБОРУ	114
Корольков Станіслав.....	66	Сопко Руслана	117
СПЕЦИФІКА НЕОІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО РОЗУМІННЯ ОСВІТИ В ТЕОРЕТИЧНІЙ СОЦІОЛОГІЇ.....	66	СТАНОВИЩЕ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УКРАЇНІ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ РОЗРІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ	117
Кухта Мирослава.....	71	Соцький Олександр	119
ЖИТТЄВІ ДОМАГАННЯ ВИПУСКНИКІВ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ У ВИМІРІ ГЕНДЕРНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ.....	71	ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕРІВНОСТІ В ПРОФЕСІЙНИХ І КЛАСОВИХ ГРУПАХ	119
Левченко Ірина	74	Телегіна Світлана.....	121
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ	74	ВОЛОНТЕРСТВО ЯК АКТИВНИЙ ВИД ДОЗВІЛЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА.....	121
Метулинська Наталія.....	77	Фітісова Анастасія	123
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ЕТОСУ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН	77	ТРАНСЦЕНДЕНТНЕ У ВИМІРАХ ПОВСЯКДЕННОСТІ: УНІКАЛЬНІ ПОДІЇ ТА ЗМІНИ СОЦІАЛЬНОГО ПОРЯДКУ (РАМКОВИЙ АНАЛІЗ)	123
Мудрак Вікторія.....	81	Черних Геннадій.....	125
ІНСТИТУТ ОСВІТИ В УКРАЇНІ КРИЗЬ ПРИЗМУ ТЕОРІЇ “МАКДОНАЛЬДИЗАЦІЇ” ДЖОРДЖА РІТЦЕРА.....	81	ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК – РОЗВИТОК У СУЧАСНИХ СУСПІЛЬСТВАХ	125
Нахабич Наталія	81	Шелестун Катерина.....	129
КОНЦЕПТ ДОВІРИ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІТАРНИХ НАУК.....	81	НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	129
Нуждін Сергій.....	81	Шелухін Володимир	132
ЕЛЕКТОРАЛЬНА УЧАСТЬ ТА ЕЛЕКТОРАЛЬНА ПОВЕДІНКА ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	81	ПОЛІТИЧНА АРХЕОЛОГІЯ М. ДРАГОМАНОВА: МІЖ СОЦІОЛОГІЄЮ ЗНАННЯ ТА ІСТОРІЄЮ ІДЕЙ	132
Олевич Марія.....	81		
ЦІННІСНИЙ ВИМІР ЛЕГІТИМНОГО ПОРЯДКУ	81		

неформальної соціальної організації, яка виступає як продуктивний ресурс для одного або більше акторів.

Процес економічної довіри має тенденцію до зрушення фокусу довіри з особистих взаємин на соціальний механізм. Дж. Коулмен пише, що «довіра однієї людини до іншої може залежати від довіри до третьої, а довіра до третьої людини може залежати від довіри до четвертої, щоб контролювати третю, і до п'ятої, щоб перевіряти дії четвертої, і так далі» [7, 99]. Це і є, як вважає Дж. Коулмен «соціальна організація довіри».

Значення теорії раціоналізації для подальшого розвитку теорії довіри в соціології передусім полягає у тому, що взаємозумовленість соціальної дії і довіри як її компонента вивела дане явище в предметну царину соціології. І в подальшому розвитку теорії раціонального вибору характеристика довіри була розкрита в поняттях раціональності. Відтак завдання наступних досліджень полягає також у визначенні чинників, які впливають на формування довіри, її зростання, системність в сучасному світі із загальною тенденцією до раціоналізації усіх сфер життя та збільшенням кількості різного роду ризиків. Довіра у сучасному суспільстві виступає як спосіб долавання ризиків. Роль соціологічних теорій раціонального вибору полягає скоріше в тому, щоб навчитися уникати помилок, намагатися уникати ризикогенних дій. Іншими словами, мова йде про контрольоване розширення галузі раціональної дії. Сама проблематизація соціальної дії як по суті ризикогенної дає шанс уникнути серйозних втрат. «Дилема ув'язненого» демонструє, що раціональний пошук індивідів може привести як до небажаних, субоптимальних результатів у випадку відсутності довіри між акторами, так і до нейтралізації ризику у випадку високого рівня довіри між ними.

Література

1. Култыгин В.П. Концепция социального обмена в современной социологии // Социал. исслед. – М., «Наука». 1997. №5. – С. 85–99.
2. Луман Н. Понятие риска / Никлас Луман; пер. А.Ф. Филиппова // THESIS. – 1994. – №5. – С. 135–160.
3. Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 688 с.: ил. – (Серия «Мастера психологи»).
4. Селигмен А. Проблема доверия. Пер. с англ. И. И. Мюрберг, Л. В. Соболевой. М.: Идея-Пресс, 2002. – 256 с.
5. Штомпка П. Социология. Анализ современного общества / Пер. с польск. – М.: Логос, 2005. – 664 с.
6. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию / Пер. с англ. / Френсис Фукуяма. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ЗАО НПП «Ермак», 2004. – 730, [6] с. – (Philosophy).
7. Coleman, James Samuel. Foundations of social theory / James S. Coleman. – First Harvard University Press paperback edition, 1994. – 979 p.
8. Sztopmka P. Trust: A Sociological Theory. – Cambridge: Cambridge University Press, 1999. – 226 p.
9. Trust as a Social Reality / J. David Lewis, Andrew Weigert // Social Forces. – 1985. – Volume 63:4. – P. 967–985.

Ужгородський національний університет, кафедра соціології і соціальної роботи, аспірантка, Ужгород, Україна

СТАНОВИЩЕ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УКРАЇНІ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ РОЗРІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ

У доповіді розкрито становище людей похилого віку в Україні. Проаналізовано основні соціально-економічні та психологічні проблеми старіння, розглянуто стратегії модернізації аспектів соціального захисту людей похилого віку.

Актуальність доповіді зумовлена змінами соціально-демографічної структури населення: зростання питомої ваги осіб похилого віку призводить до загострення соціально-економічних проблем, пов'язаних із фінансовою стабільністю пенсійного забезпечення і охорони здоров'я. Пристосування суспільства й економіки до особливостей «старого» населення вимагає також переосмислення ролі і визнання потенційного вкладу, який особи похилого віку можуть вносити у процеси суспільного розвитку.

Нині ж основними соціально-економічними проблемами виступають: збільшення економічного навантаження на працездатне населення (та на соціальні статті бюджету), старіння самого працездатного населення, уповільнення оновлення знань та ідей, гальмування науково-технічного прогресу, загострення проблем самотності осіб похилого віку та необхідності їх соціальної підтримки, економічного забезпечення та ін.

Серед соціально-психологічних проблем літніх людей найбільш актуальними є: розрив основних соціальних зв'язків, зумовлений зниженням соціальної активності, працездатності, виходом на пенсію, звуженням інтересів, кола спілкування тощо; проблеми, пов'язані зі здоров'ям, матеріальні та соціально-психологічна і морально-ціннісна дезадаптація в суспільстві внаслідок зміни сучасної системи соціальних установок і цінностей, самотність, самоізоляція, проблеми у спілкуванні, зміна соціального, економічного статусу, питання взаємин з іншими віковими групами, проблеми організації вільного часу та відпочинку, переживання відсутності життєвої перспективи, проблеми «ейджизму» та жорстокого ставлення до представників даної вікової групи з боку деяких представників суспільства.

Зважаючи на згадані проблеми, Мадридський міжнародний план дій з проблем старіння, прийнятий на другій Загальносвітовій асамблеї в Мадриді у 2002 році, запропонував лозунг «суспільство для людей різного віку» [1]. Він підкреслює необхідність визнання літніх людей одночасно фактором розвитку та його бенефіціаріями. Кожна особа, незалежно від віку, має не лише користуватись вже існуючими благами і надбаннями, а й робити свій внесок у суспільний розвиток в міру своїх можливостей та бажання.

Ключові концепції оптимізації соціальних послуг орієнтовані на формування трьохступінчатої структури планування послуг. До неї включені:

оцінка потреб, розподіл ресурсів та індивідуальний підхід до задоволення потреб клієнтів.

Враховуючи згадані стратегії, у західних країнах сьогодні популяризується концепція «успішного старіння», в межах якої визначено основні складові, що мають супроводжувати старіння: низька ймовірність хвороб чи інвалідності; високі можливості для навчання і фізичної діяльності; активна участь у житті суспільства.

Ситуацію, що склалась нині в Україні, навряд чи можна назвати сприятливою для впровадження в життя основних положень концепції «успішного старіння». Звичайно, окремі її елементи частково реалізуються: так, особи старшого віку, як і решта населення, мають можливість брати активну участь у політичному житті суспільства, відстоювати свою громадянську позицію. Соціальний захист закріплений у низці законів: «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»; «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; «Про соціальний захист дітей війни»; «Про жертви нацистських переслідувань»; «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; «Про реабілітацію інвалідів в Україні». Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» особам похилого віку держава гарантує право на отримання соціальних послуг.

Разом з тим, в Україні немає громадянських об'єднань людей похилого віку, які б забезпечували їм можливість виступати організованою силою та впливати на розробку і реалізацію програм та стратегій, що безпосередньо стосуються їхніх інтересів. Згадані вище соціально-економічні і соціально-психологічні проблеми вкрай загострені.

Можна зробити *висновок*, що, незважаючи на ґрунтовне законодавче закріплення соціального захисту людей похилого віку, його ключові аспекти потребують модернізації згідно міжнародних стандартів.

Цьому можуть сприяти визначені напрями реформування системи соціальних послуг, які передбачають: деінституціалізацію і створення широкої мережі служб та закладів, які надають якісні послуги у громаді; залучення до надання соціальних послуг недержавних організацій; наближення соціальних послуг до місця проживання; децентралізацію процесів управління, фінансування, розташування послуг; розширення можливостей людей похилого віку щодо вибору послуг та участі у цьому процесі; підвищення результативності надання соціальних послуг через вивчення потреб на індивідуальному рівні та в межах окремих адміністративно-територіальних одиниць; впровадження технологій з покращення якості, серед яких – моніторинг, оцінювання і контроль.

Література

1. Мадридский международный план действий по проблемам старения [Електронний ресурс] / ООН, Департамент по економіке и социальным вопросам; Отдел социальной политики и развития. – Режим доступа: http://www.socpolitika.ru/rus/social_policy_monitoring/documents/document5491_shtm

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет соціології, 2 курс ОКР «Магістр», Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕРІВНОСТІ В ПРОФЕСІЙНИХ І КЛАСОВИХ ГРУПАХ

У доповіді розглядаються проблеми дослідження проявів глобального інформаційного суспільства. Здійснюється спроба зафіксувати інформаційну нерівність у професійних та класових групах. До аналізу залучено ряд емпіричних досліджень, що здійснювались як в межах України, так в міжнародному масштабі.

Ключові слова: Глобальне інформаційне суспільство, інформаційна нерівність, інформаційний капітал, креативність, новий середній клас.

Актуальність теми. На початку 21 століття інформаційні технології глибоко вкорінилися у сучасне життя. Використання новітніх технологій все більше привертає увагу до людського фактору. Очевидно, що розповсюдження інформаційних технологій впливає на суспільні відносини і соціальну структуру суспільства. Так, культурна спадщина цілої нації відтепер може бути організована у віртуальному просторі як інформаційний ресурс або сайт. Спілкування у просторі Інтернет максимально наближується до реального, включаючи не тільки текст, відео та голос, але навіть тактильні відчуття. Закономірним в сучасній економіці стає популярний маркетинговий лозунг: «Якщо бізнесу немає в Інтернет, значить у Вас немає бізнесу». З кожним роком збільшується кількість країн, що визначають інформаційну сферу одним із головних пріоритетів розвитку на майбутнє. Такими є ті нариси концептуальної картини сучасного інформаційного суспільства, що лежать на поверхні. Більш структурно ситуація може бути проілюстрована через виявлення тенденцій у розвитку економіки, політики, культури і головне – соціальної структури того чи іншого суспільства.

Метою даного дослідження є вивчення проявів інформаційної нерівності серед представників різних професійних груп в Україні, а також порівняння інформаційного і креативного капіталу нового середнього класу в Україні та інших країнах.

Для досягнення мети було використано статистичні джерела, масив соціологічного моніторингу, який здійснюється Інститутом соціології НАН України за 2008 рік, а також масивом Європейського соціологічного дослідження (European Social Survey) 2008 року.

У дослідженні нас цікавить професійний вимір інформаційної нерівності, який ще ніколи не був у фокусі українських дослідників. Ми зосередили увагу головним чином на інформаційному капіталі тих професійних груп, що складають новий середній клас, зокрема: менеджери, державні управлінці і законодавці, професіонали і спеціалісти [2]. Саме ці групи використовують у своїй професійній діяльності інформацію і знання, займаються креативною діяльністю і в цілому